

MEDIACE

Mediace – slovo pochází z latinského –mediare- být uprostřed.

Definice mediace - Mediace, česky řečeno zprostředkování, je způsob řešení sporů, který se uplatňuje jak na poli právním, tak mimo ně.

- Mediace je metoda rychlého a kultivovaného mimosoudního řešení konfliktů a sporů, za asistence třetí neutrální strany, tzv. mediátora (prostředníka). Jeho úkolem je vést jednání sporných stran k tvorbě vzájemně přijatelné dohody.
- Mediace je aktivita, při které neutrální strana sporu (mediátor), napomáhá k dosažení dohody s konkrétními účinky ve věci společného zájmu.
- Mediace je asistovaná komunikace za účelem dosažení dohody.
- Jedná se o neformální proces řešení konfliktů, ve kterém jsou obě strany přítomny dobrovolně!

Důvody pro použití mediace

- Nenávazání kontaktu – druhá strana ve sporu neodpovídá na vaši snahu o navázání kontaktu. Mediátor může na požádání druhou stranu zkontaktovat a nabídnout spor k mediaci.
- Neúnosné protahování – probíhající spor je nekonečný a nákladný. Dokazování se stalo nekonečné a spor se dostává do jiné polohy.
- Příliš dlouhá doba – doba do zahájení právního procesu je příliš dlouhá (přetížené soudy). Oproti tomu mediace je rychlá a svým trváním netraumatizuje členy procesu.
- Cena sporu – mediace je podstatně levnější a výrazně snižuje cenu procesu. Důvody: I v komplikovanějších sporech může být dohody dosaženo po několika jednáních, přičemž za jednu hodinu mediačního jednání zaplatí účastníci mediátorovi min 600,-Kč (V

případě dělení většího objemu majetku se honorář mediátora určuje procentuálně, garantem honoráře je ta strana, která o mediaci požádala.). Ovšem náklady na soudní spor jsou mnohonásobně vyšší, například jeden právní úkon advokáta vyjde na 500,-Kč a více, apod.

- Upřednostnění vyjednávání – druhá strana sporu by jej raději řešila formou vyjednávání (ušetří čas i peníze).
- Příliš mnoho stran – do případu je zapleteno příliš mnoho stran a tím se soudní vyřešení stává složité. Mediace zde nabízí řešit takové případy organizováním a strukturováním sezení. Pomáhá řešit spory jak mezi skupinami, tak uvnitř skupin.
- Problém při zveřejnění – jedna ze stran si nepřeje zveřejnit určitý prvek či důkaz jednání (např. neléčitelná nemoc, atd.). V mediaci se celkově klade důraz na soukromou povahu případu.
- Nutnost budoucí spolupráce – strany sporu chtějí, či budou muset v budoucnu spolupracovat. Při mediaci kontrolují obě strany celý průběh sporu a konečné uzavření společné dohody jim oběma dává pocit vítězství (nad sporem), tedy nedochází ke zbytečnému prohlubování nepřátelství, které by v budoucnu bylo jen na škodu.
- Pozitivní výsledek – ochota obou stran dosáhnout ve sporu pozitivního výsledku pomocí nezávislé, avšak profesionální, třetí strany.
- Trvalý výsledek – obě strany chtějí dosáhnout dlouhodobé dohody ve sporné věci.

Využití mediace z hlediska jejího typu:

- Rodinná mediace – řeší rozvodové a porozvodové situace, úpravu výchovy dětí, majetkové vztahy v rodině, majetkové a dědické spory v rámci rodiny, otázky vícegeneračního soužití. V případě rozpadu rodiny pomáhá mediátor rodičům uzavřít mediační dohodu, která upravuje způsoby péče o děti, výši

alimentů, rozdělení majetku, uspořádání bytové situace apod.

- Obchodní mediace – řeší otázky pracovních vztahů, mezi zaměstnanci a zaměstnavateli, nebo zaměstnanci navzájem. Dále může jít o mediace sporů mezi firmami o nedodržení obchodních smluv, smluv o úrovni poskytovaných služeb, nedostatečná komunikace mezi či neshody mezi společníky firem apod.
- Komunitní a občansko-právní mediace – zabývá se problematikou občanského soužití, vztahy mezi občanem a institucemi, občany navzájem, sousedské spory (příklad: majitel bytu versus nájemník)
- Trestně-právní mediace – zprostředkovává mimosoudní dohody mezi obviněnými (např. odsouzeným) a poškozenými nebo více stranami v trestně-právním kontextu. Výsledky takové mediace mohou také napomáhat při rozhodování soudců nebo státních zástupců pro možnost tzv. odklonů v trestním řízení (tj. podmíněné zastavení trestního stíhání a narovnání), případně o druhu a výměře trestu nebo jeho alternativě. V České republice působí Probační a mediační služba (pro oblast trestního řízení), mezi jejíž úkoly patří být prostředníkem mezi pachateli trestných činů a jejich oběťmi (poškozenými).
- Mezinárodní právo – zde se také používá termín mediace, kdy ve sporu dvou a více států vystupuje třetí stát jako mediátor.

Cíl mediace:

- přivést znesvářené strany k jednacímu stolu a najít platformu, na které jsou obě strany schopny a ochotny opět navázat komunikaci či spolupráci
- dovést účastníky sporu ke vzájemně přijatelnému řešení
- výsledkem mediačního procesu je reálná, vyvážená, konkrétní, časově vymezená (ukotvená) a dosažitelná,

měřitelná dohoda. Tato dohoda musí být v souladu s příslušnými právními předpisy.

Postupy při mediaci:

- Mediace nemá žádné formální metody, lze pouze nalézt podobné postupy:
- Vyjasnění cílů a zájmů sporných stran
- Postupné přiblížení jednotlivých hledisek a názorů k objektivnějším, neutrálnějším formulacím
- Předložení několika možných řešení
- Převedení výsledků diskuzí do návrhu dohody (nejlépe v písemné podobě)
- Sestavení textu dohody

Kdo je mediátor a jeho role:

- Profesionál v oblasti efektivního vyjednávání.
- Jeho role spočívá v profesionálním vedení procesu a oboustranné podpoře účastníků tak, aby našli konstruktivní řešení a překonali sporné otázky v průběhu diskuze.
- Prostředník pro řešení sporů v oblasti mimosoudního vyjednávání
- Je zodpovědný za proces dorozumívání, za práci s emocemi, za nalezení důležitého (klíčového) předmětu jednání.
- Také je odpovědný za to, aby obě strany došly ke společné dohodě, která je založena právě na jejich vlastních řešeních.
- Mediátor musí být neutrální a ve sporu nikterak zájmově či mocensky angažován.
- Mediátor neradí, nehodnotí a nerozhoduje o tom, kdo má a nemá pravdu.
- Pomáhá lidem především formulovat problém, objasnit co nejvíce informací.
- Konečným úkolem mediátora je zajistit, aby se lidé v oblasti daného sporu pochopili a našli tak cestu ke vzájemné dohodě.

- Mediátor musí být především dobrým posluchačem a to obou stran, současně s tím musí sledovat konečný cíl mediace – nalezení dohody vyhovující oběma stranám.
- Mediátor ponechává účastníkům kontrolu nad procesem řešení sporu a podobou konečného výsledku.
- Mediátor uchovává důvěrné informace mezi zúčastněnými.
- Mediátor akreditovaný AMČR splňuje všechna odborná kritéria a je profesně vázán etickým kodexem této společnosti, který jasně definuje jeho práva a povinnosti vůči zúčastněným stranám.

Podoba a průběh mediace:

- Jedna ze stran nebo obě strany iniciují mediaci (kontaktují mediační organizaci, mediátora). Následně si mediátor pozve obě strany na společnou schůzku. (Mediátor si druhou stranu pozve, zkontaktuje sám.)
- Je možné, aby si jedna strana sjednala s mediátorem předběžnou schůzku, pak by si mediátor pozval na podobné předběžné sezení i druhou stranu (aby nedošlo k znevýhodnění jedné strany). Předběžná sezení však nebývají nutná.
- Mediátor nestuduje předem žádné materiály týkající se konkrétního sporu. Informace sdělují klienti až v průběhu mediačního sezení.
- Mediátor hned v počátku sezení stanoví pravidla mediace, která by měla přispět k jejímu zdárnému průběhu.
- Na začátku mediace mají obě strany tzv. nerušený čas, což je možnost bez přerušování po dobu cca 10 až 15 minut přednést svůj názor na problém. Většinou začíná iniciátor (strana, která mediaci vyvolala). V této fázi se obě strany mohou obracet pouze na neutrálního mediátora.

- V další fázi sporu strany objasňují jak vlastně spor vznikl, důležité okolnosti a pocity související se sporem.
- Dále mediátor vyzve obě strany k formulaci jejich představ o výsledku jednání a probere s nimi možné důsledky případné nedohody.
- Mediátor poté shrne výsledky dosavadního jednání. Přesně formuluje, co je třeba vzájemně vyřešit. Dohodne se stranami pořadí, v jakém budou jednotlivé problémy řešeny.
- Dalším krokem je hledání možných řešení sporných bodů oběma stranami společně. Mediátor nenavrhuje konkrétní řešení, ale pomáhá oběma stranám, aby si ho samy zformulovaly.
- V další fázi následuje výběr řešení nejlépe vyhovujících oběma stranám a jejich formulace se dostává do konkrétní podoby.
- Mediátor konečně zformuluje body výsledné dohody, předloží je oběma stranám (v písemné formě) ke schválení a závěrečnému podpisu.

Přitom platí:

- Jedno mediační sezení trvá obvykle tři hodiny
- Mediace probíhá v několika sezeních, většinou 2 – 3, nejdříve po týdnu.
- Ve složitějších případech je zapotřebí v průměru šesti až devíti takových sezení
- Mediátor průběžně pořizuje záznam z každého sezení. Ten je stranám volně k dispozici.
- Obě strany se účastní mediačního procesu dobrovolně a mají možnost jej kdykoliv ukončit.

Klíčové výhody mediace (shrnutí):

- Dobrovolnost
- Spolupráce
- Kontrolovatelnost (včetně práva veta)
- Informovanost

- Rychlost
- Důvěrnost
- Neutrannost – v případě, že některá ze stran ztratí důvěru v neutrannost mediátora, může proces bez jakýchkoliv důsledků přerušit
- Vlastní uspokojení z podílu na nalezení řešení

Oficiálně je mediační služba jako alternativa řešení sporu soudní cestou zakotvena pouze v zákoně o mediaci a probaci. Na dalším legislativním zakotvení se zatím pracuje.

V České republice vznikla v roce 2000 Asociace mediátorů České republiky (AMČR), která je od května 2003 také členem Světového fóra mediátorů. Mezi činnosti AMČR patří kromě poskytování mediačních služeb také školení institucí i jednotlivců v technikách mediace, dále garance vzdělávacích standardů a etického kodexu certifikovaných mediátorů a lektorů mediace. Kontakt na tuto organizaci: www.amcr.cz